«ҚАЗАҚСТАН-РЕСЕЙ МЕДИЦИНАЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» МЕББМ

НУО «КАЗАХСТАНСКО-РОССИЙСКИЙ МЕДИЦИНСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ»

Ғылыми кеңес отырысында бекітілді /
Утверждено на заседании Ученого совета
«15» 10 2020 № 3

PL-03-17-08

Инклюзивті білім беру туралы ереже
Положение об инклюзивном образовании

Әзірледі / Разработал		
Академиялық жұмыстар бойынша бөлім маманы / Специалист отдела по академической работе	(подпись)	**Ж. Лян**

Басылым 01 / Издание 01

Алматы, 2020

Өзгерістерді тіркеу парағы /
Лист регистрации изменений

№	Параграф / Параграф	Өзгерістер жасалды / Вносимые изменения	Күні / Дата	Аты-жөні, қолы / И. Фамилия, подпись
1	2	3	4	5

Мазмұны /
Содержание

	бет / стр.
1. Жалпы ережелер	4
2. Мүгедек талапкерлермен және ДМШ талапкерлермен жоғары оқу орнына дейінгі дайындықты және кәсіби бағдарлау жұмысын ұйымдастыру	7
3. Мүгедектер мен ДМШ тұлғалардың білім беру үдерісін кешенді қолдау	7
4. Мүгедектер мен ДМШ тұлғаларды инклюзивті оқытудың ақпараттық-технологиялық базасын дамыту және оларға қызмет көрсету	8
5. Әлеуметтік-мәдени оңалту, ДМШ түлектерді жұмысқа орналастыруға жәрдемдесу	9
6. Кедергісіз сәулет ортасын құру	9
7. Білім беру процесін кадрлармен, оның ішінде тиісті біліктілігі бар профессор-оқытушылар құрамы санаттарымен қамтамасыз ету	10
8. Мүгедектер мен ДМШ тұлғалар үшін бейімделу білім беру бағдарламаларын және оқу-әдістемелік қамтамасыз етуді әзірлеу	10
9. Құқық	10
10. Жауапкершілік	11
Келісу парағы	20
1. Общие положения	12
2. Организация довузовской подготовки и профориентационной работы с абитуриентами-инвалидами и абитуриентами с ОВЗ	15
3. Комплексное сопровождение образовательного процесса инвалидов и лиц с ОВЗ	15
4. Развитие и обслуживание информационно-технологической базы инклюзивного обучения инвалидов и лиц с ОВЗ	16
5. Социокультурная реабилитация, содействие трудоустройству выпускников с ОВЗ	17
6. Создание безбарьерной архитектурной среды	17
7. Обеспечение образовательного процесса кадрами, в том числе категорий профессорско-преподавательского состава, соответствующей квалификации	18
8. Разработка адаптационных образовательных программ и учебнометодического обеспечения для инвалидов и лиц с ОВЗ	18
9. Права	19
10. Ответственность	19
Лист согласования	20

1. Жалпы ережелер

1.1. Осы Инклюзивті білім беру туралы ереже (бұдан әрі – Ереже) мыналарды айқындайды:

1.1.1) «Қазақстан-Ресей медициналық университеті» МЕББМ мүгедектер мен денсаулығына байланысты мүмкіндігі шектеулі тұлғаларды (бұдан әрі-ДМШ) оқытуды ұйымдастыру мәселелері;

1.1.2) мүгедектер мен ДМШ тұлғаларды оқыту үшін жағдай жасау бойынша университеттің құрылымдық бөлімшелеріне функцияларды бекіту;

1.1.3) жоғары оқу орнына дейінгі дайындықты және кәсіптік бағдарлау жұмысын ұйымдастыруды, мүгедектер мен ДМШ тұлғаларды инклюзивті оқытудың ақпараттық-технологиялық базасын дамыту мен қызмет көрсетуді қоса алғанда, мүгедектер мен ДМШ тұлғаларды оқыту үшін жағдайлар жасау бойынша шаралар;

1.1.4) жалпы білім беретін пәндер (бұдан әрі – ЖБП) бойынша мүгедектер мен мүм ДМШ тұлғалар үшін электрондық оқытуды, қашықтықтан білім беру технологияларын қолдана отырып іске асырылатын білім беру бағдарламаларын дамыту және оларға қызмет көрсету;

1.1.5) әлеуметтік-мәдени оңалту, кедергісіз сәулет ортасын құру;

1.1.6) білім беру процесін кадрлармен, оның ішінде тиісті біліктілігі бар профессор-оқытушылар құрамы санаттарымен камтамасыз ету; ДМШ тұлғалар үшін бейімделу білім беру бағдарламаларын және оқу-әдістемелік қамтамасыз етуді әзірлеу.

1.2. Ереженің негізгі міндеттері мыналарды қамтиды:

1.2.1) инклюзивті жоғары білім берудің нормативтік-құқықтық негіздері туралы білім жүйесін қалыптастыру;

1.2.2) ЖОО-да инклюзивті білім берудің мақсаттарына, міндеттеріне, мазмұны мен технологияларына қол жеткізуге әзірлікті қалыптастыру;

1.2.3) бұзушылық нозологиясын ескере отырып, мүгедек және ДМШ білім алушылардың ерекше білім беру қажеттіліктерін қанағаттандыруға дайындығын қалыптастыру;

1.2.4) бейімделген білім беру бағдарламаларын талдау, жобалау және құрастырумен байланысты практикалық дағдыларды қалыптастыру;

1.2.5) инклюзивті білім беру субъектілерімен өзара әрекет орнатуды қалыптастыру;

1.2.6) инклюзивті білім беру саласында педагогтің кәсіби құзыреттілігін қалыптастыруға бағытталған кәсіби-маңызды қасиеттерді қалыптастыру.

1.2.7) осы саладағы қызметкерлердің құзыреттерін жетілдіру:

a) мүгедектерді және ДМШ тұлғаларды кәсіптік бағдарлау;

b) мүгедек және денсаулық мүмкіндіктері шектеулі білім алушылардың жеке мүмкіндіктері мен денсаулық жағдайын ескере отырып, білім беру жағдайларын жасау, білім беру бағдарламалары мен білім беру процесін бейімдеу;

c) мүгедектер мен мүгедек тұлғаларды білім беруге сүйемелдеу және қолдау, оларды қоғамға және ЖОО-ның білім беру кеңістігіне интеграциялау;

d) бұзушылықтары бар білім алушылардың нозологиясын ескере отырып, мүгедектер мен ДМШ тұлғалар үшін жоғары білімнің қолжетімділігі мен сапасын бағалау;

е) мүгедек және ДМШ тұлғаларды жұмысқа орналастыруға жәрдемдесу және денсаулық жағдайы мен жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, жеке және кәсіптік дамудың вариативтік траекториясын құру;

f) мүгедектер мен ДМШ тұлғалар үшін жоғары білімнің қолжетімділігі мен сапасын арттыру бағдарламаларын жобалау.

1.3. Нормативтік сілтемелер

Осы Ережеде келесі нормативтік құжаттарға сілтемелер пайдаланылған:

1.3.1) «ҚР білім беруді және ғылымды дамытудың 2020 - 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 27 желтоқсандағы №988 қаулысы;

1.3.2) «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III заңы;

1.3.3) «Педагог мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының 2020 жылғы 28 қаңтардағы заңы;

1.3.4) «Қазақстан Республикасында мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы» Қазақстан Республикасының № 39 заңы;

1.3.5) «Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы» Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы № 345 Заңы;

1.3.6) Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы, 1948ж.

1.4. Қолдану саласы

1.4.1) Осы Ереже мүгедектер мен ДМШ тұлғаларды оқыту үдерісін қамтиды. Осы Ереженің талаптары университетте білім беру үдерісін жүзеге асыратын бөлімшелерге қатысты.

1.5. Мүдделі тараптар 1-кестеде келтірілген.

1-кесте-Мүдделі тараптар және олардың қажеттіліктері мен үміттері

Мүдделі тарап	Қажеттіліктер мен үміттер
1	2
Құрылтайшылар	Университеттің интеграцияланған менеджмент жүйесінің нәтижелі жұмыс істеуін қамтамасыз ету
Сыртқы аудиторлар	Сыртқы аудитті жүргізу тиімділігін арттыру
Ішкі аудиторлар	Ішкі аудитті жүргізу тиімділігін арттыру
Топ-менеджерлер	ИМЖ жұмысының ашықтығын қамтамасыз ету Құжатталған ақпаратты басқарудың нәтижелі жұмыс істеуін қамтамасыз ету
Құрылымдық бөлімшелер	Орындалатын жұмыстардың ИМЖ талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету
Сапа менеджменті жүйесі бөлімі	ИМЖ енгізудің тиімділігін арттыру бойынша функцияларды үйлестіру және бақылау Интеграцияланған менеджмент жүйесінің нәтижелілігін қамтамасыз ету

1.6. Терминдер, анықтамалар және қысқартулар

1.6.1) Мәтін бойынша 2-кестеде көрсетілген терминдер мен олардың анықтамалары қолданылады.

2-кесте-Терминдер мен анықтамалар

Терминдер	Анықтамалар
1	2
Білім беру ұйымының кедергісіз сәулет ортасы	мүгедектер мен денсаулығына байланысты мүмкіндігі шектеулі тұлғалардың психофизикалық ерекшеліктерінің шығу тегіне, сипатына және күрделілігіне, білім беру ұйымына іргелес аумақтың, кіру жолдарының, ғимарат ішінде жүріп-тұру жолдарының қолжетімділігін қамтамасыз ететін сәулет ортасы.
Инклюзивті білім беру	әртүрлі ерекше білім беру қажеттіліктері мен жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, барлық білім алушылар үшін білім алуға тең қолжетімділікті қамтамасыз ету
Мүгедек	тұрмыс-тіршілігінің шектелуіне және оны әлеуметтік қорғау қажеттігіне әкеп соқтыратын, ауруларға, мертігулерге (жаралануға, жарақаттарға, контузияларға), олардың зардаптарына, кемістіктерге байланысты организм функциялары тұрақты бұзылып, денсаулығы нашарлаған адам
Ерекше білім беру қажеттіліктері	бұл білім алушылардың психологиялық-педагогикалық, әлеуметтік және басқа да көмекке қажеттіліктері, онсыз сапалы білім алу мүмкін емес.
Денсаулығына байланысты мүмкіндігі шектеулі адамдар (оның ішінде мүгедектер, мүгедек балалар)	арнайы жағдайлар жасамай білім беру бағдарламаларын игеруге кедергі келтіретін дене және (немесе) психикалық кемістіктері бар адам. Мүгедек деп танылған адамдарға организм функцияларының бұзылу және тыныс - тіршілігінің шектелу дәрежесіне қарай мүгедектік тобы белгіленеді, ал 18 жасқа дейінгі адамдарға «мүгедек бала» санаты белгіленеді.
Кемістік	балаға қатысты психологиялық-медициналық-педагогикалық комиссия және ересек адамға қатысты медициналық-әлеуметтік сараптама комиссиясы физикалық дене немесе психикалық кемістігі.
Нозология	жеке патология мен клиникалық медицинаның негізгі міндеттерін шешуге мүмкіндік беретін аурулар туралы ілім: патологиядағы құрылымдық - функционалдық өзара байланыстарды, аурулардың биологиялық және медициналық негіздерін тану. Ол этиология мен патогенезді қамтиды. Нозология - ауру дегеніміз не және оның денсаулықтан қандай айырмашылығы бар, аурудың даму себептері мен механизмдері, қалыпқа келу немесе өлім деген сұрақтарға жауап береді.
Тіршілік-тынысының шектелуі	адамның өзін-өзі қарап-күту, өздігінен жүріп-тұру, бағдарлай алу, қарым-қатынас жасау, өзінің мінез-құлқын бақылау, оқу және еңбекпен айналысу қабілетінен немесе мүмкіндігінен толық немесе ішінара айрылуы
Тьютор	ЕБҚ бар студенттің білім беру мекемесінің білім беру және әлеуметтік ортасына сәтті кірігуі үшін жағдай жасайтын маман;

1.6.2) Мәтін бойынша 3-кестеде көрсетілген қысқартулар мен терминдер қолданылады.

3-кесте -Қысқартулар

Қысқартулар	Терминдер
1	2
КСО	кедергісіз сәулет ортасы
ДМШ	денсаулығына байланысты мүмкіндігі шектеулі тұлғалар
ЖБП	жалпы білім беру пәндері

ЕБҚ	ерекше білім беру қажеттіліктері

1.7. Осы Ереженің иелері: академиялық жұмыс бойынша бөлім, академиялық қызмет жөніндегі проректор жетекшілік етеді.

2. Мүгедек талапкерлермен және ДМШ талапкерлермен жоғары оқу орнына дейінгі дайындықты және кәсіби бағдарлау жұмысын ұйымдастыру

2.1. Университеттегі мүгедек талапкерлермен және ДМШ талапкерлермен жоғары оқу орнына дейінгі дайындықты және кәсіби бағдар беру жұмысын ұйымдастыру тәрбие және әлеуметтік жұмыс бөліміне, деканаттарға жүктелген.

2.2. Талапкерлердің осы санатымен кәсіптік бағдарлау жұмысының негізгі нысандары: мүгедек талапкерлерді, ДМШ талапкерлерді кәсіптік бағдарлау.

2.3. Мүгедек талапкерлерді, ДМШ талапкерлерді кәсіптік бағдарлау олардың саналы және адекватты кәсіби өзін-өзі анықтауын қалыптастыруға және мүгедектерге, ДМШ тұлғаларға денсаулық жағдайына, жеке оңалту бағдарламасында көрсетілген ұсыныстарға, оның мүдделеріне сәйкес қол жетімді білім беру бағдарламасын таңдауға бағытталған.

3. Мүгедектер мен ДМШ тұлғалардың білім беру үдерісін кешенді қолдау

3.1. Университетте ДМШ білім алушылар мен мүгедектердің білім беру үдерісін кешенді қолдау мәселелері тәрбие және әлеуметтік жұмыс бөліміне, деканаттарға, тіркеуші кеңсе мен кафедраға жүктелген.

3.2. ДМШ тұлғалар мен мүгедектердің білім беру үдерісін кешенді қолдау медициналық-әлеуметтік сараптама мекемелерінің немесе психологиялық-медициналық-педагогикалық комиссияның ұсынымдарына сәйкес жүзеге асырылады. Қолдау білім беру үдерісінің құрылымына байланысты және оның мақсаттарымен, құрылысымен, мазмұнымен және әдістерімен анықталады. Мүгедек білім алушылар мен ДМШ тұлғалардың білім беру үдерісін кешенді қолдау құрамында білім алушыларды ұйымдастырушылық-педагогикалық, психологиялық-педагогикалық, медициналық-сауықтыру және әлеуметтік қолдау, мүгедек және ДМШ білім алушылардың «Дене шынықтыру» пәнін меңгеруінің ерекше тәртібін белгілеу және университетте толерантты әлеуметтік-мәдени орта құру ерекшеленеді.

3.3. Мүгедектер мен ДМШ тұлғаларды ұйымдастырушылық-педагогикалық қолдау оқу үдерісінің кестесіне және базалық, жұмыс немесе жеке оқу жоспарларына сәйкес білім беру бағдарламасының дамуын бақылауға бағытталған және қажет болған жағдайда сабаққа қатысуды бақылауды қамтиды; өзіндік жұмысты ұйымдастыруға көмектесу; жеке консультацияларды ұйымдастыру; үлгерімді ағымдағы бақылау, аралық аттестаттау нәтижелері бойынша бақылау; оқытушылар мен ДМШ білім алушылардың, мүгедектердің өзара байланысын түзету; мүгедек білім алушылар мен ДМШ тұлғаларды психофизикалық ерекшеліктері бойынша кеңес беру, оқытушылар мен қызметкерлерге нұсқаулықтар мен семинарлар өткізу.

3.4. ДМШ тұлғалар мен мүгедектерді психологиялық-педагогикалық қолдау оқу материалын меңгеруде, қарым-қатынаста, әлеуметтік бейімделуде проблемалары

бар білім алушылар үшін жүзеге асырылады және оқушының жеке басын зерттеуге, дамытуға және түзетуге, оның психодиагностикалық процедуралар, психопрофилактика, жеке жетістіктерін түзету арқылы кәсіби қалыптасуына бағытталған.

3.5. Университетте қатысушылықтың азаматтық, құқықтық және кәсіби ұстанымын қалыптастыру, ұжымның барлық мүшелерінің қарым-қатынасқа, ынтымақтастыққа дайындығы, әлеуметтік, жеке және мәдени айырмашылықтарды толерантты қабылдау қабілеті үшін қажетті толерантты әлеуметтік-мәдени орта құру.

4. Мүгедектер мен ДМШ тұлғаларды инклюзивті оқытудың ақпараттық-технологиялық базасын дамыту және қызмет көрсету

4.1. ДМШ тұлғалар мен мүгедектер үшін ішінара электронды оқытуды, қашықтықтан білім беру технологияларын қолдана отырып жүзеге асырылатын білім беру бағдарламаларын дамыту және қызмет көрсету мәселелері Қашықтықтан білім беру технологиялары бөліміне жүктелген.

4.2. Ақпараттық-технологиялық базаны дамыту әртүрлі санаттағы мүгедек және ДМШ білім алушылар үшін материалдық-техникалық құралдарды пайдалануды қарастырылған.

4.3. ДМШ тұлғалар мен мүгедектерді оқыту кезінде электронды білім беруді, қашықтықтан білім беру технологияларын қолданудың басты артықшылығы-азаматтардың осы санаттарының оқу траекториясын даралау мүмкіндігі. Бұл білім алушының оқу қызметінің мазмұнын, әдістерін, қарқынын дараландыруды, нақты міндеттерді шешу кезінде ДМШ, мүгедек білім алушылардың нақты іс-әрекеттерін бақылау мүмкіндігін, қажет болған жағдайда білім алушы мен оқытушының қызметіне қажетті түзетулерді енгізуді білдіреді. Қашықтықтан білім беру технологиялары мүгедек білім алушы және ДМШ тұлғаның оқытушымен ғана емес, сонымен бірге танымдық іс-әрекет процесінде басқа да білім алушылармен қарым-қатынасын тиімді қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

4.4. Электрондық оқытуды қамтамасыз ететін білім беру порталын әзірлеу, қашықтықтан білім беру технологияларын (бұдан әрі – ҚБТ) қолдану білім алушылардың, оның ішінде мүгедек білім алушылар мен ДМШ талапкерлердің неғұрлым көп санының қажеттіліктеріне жауап беру мүмкіндігін ескере отырып жүзеге асырылады. Оқу материалдарын таңдау және әзірлеу мүмкіндіктерді ескере отырып, мазмұнды әртүрлі нысандарда – визуалды, аудио түрінде қамтамасыз етіледі. Әзірленген, мәтіндік емес мазмұн мүмкіндігінше әр түрлі санаттағы пайдаланушылар үшін ыңғайлы балама формаларға айналады. Деректер мен құрылымды жоғалтпайды. Мәтінді масштабтау мүмкіндігі, экрандағы пернетақтаны пайдалану мүмкіндігі қарастырылған.

4.5. Білім беру процесінде on-line және off-line сабақтарды ұйымдастырудың әртүрлі нысандары, соның ішінде виртуалды дәрістер, чаттар, форумдар шеңберінде пәнді игеру мәселелерін талқылау, білім беру процесінің барлық қатысушыларын пәнді (модульді) игеру барысында зерделенетін мәселелер бойынша белсенді

жұмыска косу мүмкіндігімен жобалау қызметінің технологияларын колдана отырып, бірлескен жұмыстарды орындау белсенді пайдаланылады.

5. Әлеуметтік-мәдени оңалту, ДМШ түлектерді жұмыска орналастыруға жәрдемдесу

5.1. Жұмыска орналасуға дайындық және жәрдемдесу мәселелері Мансап орталығына жүктелген.

5.2. Мүгедектер мен ДМШ тұлғаларды жұмыска орналастыруға жәрдемдесу бойыншаа іс-шаралар халықты жұмыспен қамтудың мемлекеттік орталықтарымен, коммерциялық емес ұйымдармен, мүгедектердің қоғамдық ұйымдарымен, кәсіпорындармен және ұйымдармен өзара байланыс жасай отырып жүзеге асырылады.

5.3. Мүгедектер мен ДМШ тұлғаларды жұмыска орналастыруға жәрдемдесудің негізгі нысандары: жоғары курс білім алушыларының жұмыс берушілерімен кездесулер және презентациялар, білім алушылар мен түлектердің жұмыска орналасу мәселелері бойынша жеке және топтық консультациялары, мастер-кластар мен тренингтер болып табылады.

5.4. ДМШ тұлғаларға арналған білім беру бағдарламалары аясында енгізілген бейімделу пәндерінің бағдарламаларында түлектерді жұмыска орналастыруға дайындау, алынған білімді, дағдыларды, қалыптасқан құзыреттерді толық ашуға және практикада қолдануға байланысты әлеуметтенудің келесі кезеңі қарастырылған.

6. Кедергісіз сәулет ортасын құру

6.1. Университетте кедергісіз сәулет ортасын (бұдан әрі – КСО) құру мәселелері Функционалдық қамтамасыз ету бөліміне жүктелген. КСО құру мәселелерін нысықтау кезінде мүгедектер мен ДМШ тұлғалардың әртүрлі санаттарының қажеттіліктері ескеріледі.

6.2. Университет мүгедектер мен ДМШ тұлғалардың кедергісіз, қауіпсіз және ыңғайлы жүріп-тұруына жағдай жасау, қозғалыс жолдарының қолжетімділігін қамтамасыз ету, ақпараттық-навигациялық қолдау құралдарын орналастыру, баспалдақтарды пандустармен немесе көтергіш құрылғылармен жасақтау, баспалдақтар мен пандустарды тұтқалармен жабдықтау сияқты ғимараттар мен құрылыстарға қол жеткізуді қамтамасыз ету бойынша шараларды өткізуге дайындалуда.

6.3. Ғимараттарға жоспарлы күрделі жөндеу жүргізу кезінде тірек-қимыл аппараты бұзылған тұлғалар үшін кемінде бір кіру есігі қарастырылады. ДМШ тұлғаларға арналған білім беру бағдарламаларын іске асыру қарастырылған оқу корпустарында оқу аудиториялары және тірек-қимыл аппараты бұзылған білім алушылар болуы мүмкін өзге де жайлар қолжетімді кіру деңгейінде орналастырылады.

6.4. Ғимараттарға жоспарлы жөндеу жүргізу кезінде мүгедектер мен ДМШ тұлғаларға қол жетімді дәретхана кабинасы бар кемінде бір санитарлық-гигиеналық жай қарастырылады.

7. Білім беру процесін кадрлармен, оның ішінде тиісті біліктілігі бар профессор-оқытушылар құрамы санаттарымен қамтамасыз ету

7.1. Білім беру процесін кадрлармен, оның ішінде тиісті біліктілігі бар профессор-оқытушылар құрамы санаттарымен конкурстық негізде қамтамасыз ету мәселелері кафедра меңгерушілеріне, деканаттарға, кадрлар бөліміне жүктелген.

7.2. ДМШ тұлғалар мен мүгедектердің білім беру процесін кешенді қолдау мақсатында университет штатында психолог лауазымы енгізілді.

8. Мүгедектер мен ДМШ тұлғалар үшін бейімделу білім беру бағдарламаларын және оқу-әдістемелік қамтамасыз етуді әзірлеу

8.1. ДМШ тұлғалар мен мүгедектерге арналған бейімделу білім беру бағдарламаларын әзірлеу және оқу-әдістемелік қамтамасыз ету мәселелері академиялық жұмыс бойынша бөлімге, сондай-ақ тиісті кафедраларға жүктелген.

8.2. Ереженің осы бөлігінің мәселелеріне мамандандырылған бейімдеу пәндерін (модульдерін) енгізу, оқыту әдістерін таңдау, ДМШ тұлғалар мен мүгедектерді мамандандырылған білім беру ресурстарымен қамтамасыз ету, практикадан өтудің ерекше рәсімдері, «Дене шынықтыру» пәнін игеру, білімді ағымдағы бақылау жүргізу, аралық және қорытынды мемлекеттік аттестаттау жүргізу, қажет болған жағдайда жеке оқу жоспарлары мен жеке кестелерді әзірлеу жатады.

8.3. Мүгедектер мен ДМШ тұлғалар үшін оқыту әдістерін таңдау оқытудың мазмұнымен, профессор-оқытушылар құрамының кәсіби дайындық деңгейімен, әдістемелік және материалдық-техникалық қамтамасыз етумен, ДМШ білім алушылар үшін оқу ақпаратын қабылдау ерекшеліктерімен және т.б. анықталады. Оқытудың әлеуметтік-белсенді және рефлексивті әдістерін, әлеуметтік-мәдени оңалту технологияларын басқа білім алушылармен толыққанды тұлғааралық қарым-қатынас орнатуға, оқу топтарында жайлы психологиялық ахуал қалыптастыруға көмектесу үшін қолдану ұсынылады.

8.4. Мүгедектерді, ДМШ тұлғаларды мамандандырылған білім беру ресурстарымен қамтамасыз ету оқу материалын визуалды, аудиальді сияқты түрлі формаларда ұсыну мүмкіндігін ескере отырып жүргізіледі.

8.5. Білім алушылардың білім беру бағдарламасын меңгеру дәрежесін бағалауға және білім беру бағдарламасының мақсаттарына қол жеткізуге мүмкіндік беретін бағалау құралдарының мамандандырылған қорларын құру, білімді аттестаттау мен бақылауды жүргізу нысандарын таңдау, жауап дайындауға қосымша уақыт беру, арнайы техникалық құралдарды қолдану, ассистентті тарту.

8.6. Жеке оқу жоспарлары мен жеке оқу кестесі бойынша оқыту білім алушылардың басқа санаттарымен қатар ДМШ тұлғалар мен мүгедектер үшін қарастырылған.

9. Құқығы

9.1. Мүгедектер және ДМШ тұлғалар құқылы:

9.1.1) оқу үдерісін ұйымдастыру-педагогикалық қолдауға;

9.1.2) оқу үдерісін психологиялық-педагогикалық қолдауға;

9.1.3) университеттегі толерантты және жайлы әлеуметтік ахуалға;

9.1.4) жұмыска орналасуға жәрдемдесуге;
9.1.5) университетте кедергісіз, қауіпсіз және ыңғайлы қозғалуға;
9.1.6) бейімделген оқыту әдістері және білімді бағалауға;
9.1.7) психологиялық қолдау және көмекке.

10. Жауапкершілігі

Мүгедектерге және ДМШ тұлғаларға білім беру қызметтерін көрсету процесіне катысатын құрылымдық бөлімшелер осы Ережеде жүктелген функциялар мен міндеттерді орындау сапасы үшін жауапты болады.

1. Общие положения

1.1. Настоящее Положение об инклюзивном образовании (далее – Положение) определяет:

1.1.1) вопросы организации в НУО «Казахстанско-Российский медицинский университет» обучения инвалидов и лиц с ограниченными возможностями здоровья (далее – ОВЗ);

1.1.2) закрепление функций за структурными подразделениями университета по созданию условий для обучения инвалидов и лиц с ОВЗ;

1.1.3) меры по созданию условий для обучения инвалидов и лиц с ОВЗ, включая организацию довузовской подготовки и профориентационной работы, развитие и обслуживание информационно-технологической базы инклюзивного обучения инвалидов и лиц с ОВЗ;

1.1.4) развитие и обслуживание образовательных программ, реализуемых с применением электронного обучения, дистанционных образовательных технологий для инвалидов и лиц с ОВЗ по общеобразовательным дисциплинам (далее – ООД);

1.1.5) социокультурную реабилитацию, создание безбарьерной архитектурной среды;

1.1.6) обеспечение образовательного процесса кадрами, в том числе категорий профессорско-преподавательского состава, соответствующей квалификации; разработку адаптационных образовательных программ и учебно-методического обеспечения для лиц с ОВЗ.

1.2. Ключевые задачи положения включают:

1.2.1) формирование системы знаний о нормативно-правовых основах инклюзивного высшего образования;

1.2.2) формирование готовности к достижению целей, задач, содержания и технологий инклюзивного образования в вузе;

1.2.3) формирование готовности к удовлетворению особых образовательных потребностей, обучающихся с инвалидностью и ОВЗ с учетом нозологии нарушения;

1.2.4) формирование практических умений, связанным с анализом, проектированием и конструированием адаптированных образовательных программ;

1.2.5) формирование установки на взаимодействие с субъектами инклюзивного образования;

1.2.6) формирование профессионально-важных качеств, направленных на формирование профессиональной компетентности педагога в сфере инклюзивного образования.

1.2.7) совершенствование компетенций сотрудников в сфере:

a) профориентации инвалидов и лиц с ОВЗ;

b) создания условий образования, адаптации образовательных программ и образовательного процесса с учетом индивидуальных возможностей и состояния здоровья, обучающихся с инвалидностью и ограниченными возможностями здоровья;

c) сопровождения и поддержки образования инвалидов и лиц с ОВЗ, их интеграции

в общество и образовательное пространство вуза;
d) оценки доступности и качества высшего образования для инвалидов и лиц с ОВЗ с учетом нозологии имеющихся у обучающихся нарушений;
e) содействия трудоустройству выпускников с инвалидностью и ОВЗ и построения вариативных траекторий личностного и профессионального развития с учетом состояния здоровья и индивидуальных возможностей;
f) проектирования программ по повышению доступности и качества высшего образования для инвалидов и лиц с ОВЗ.

1.3. Нормативные ссылки

В настоящем Положении использованы ссылки на следующие нормативные документы:
1.3.1) Государственная программа развития образования и науки РК на 2020- 2025 года от 27 декабря 2019г. №988
1.3.2) Закон Республики Казахстан от 27 июля 2007 года № 319-III «Об образовании»;
1.3.3) Закон Республики Казахстан от 28 января 2020 года «О статусе педагога»;
1.3.4) Закон Республики Казахстан № 39-III ЗРК «О социальной защите инвалидов в Республике Казахстан»;
1.3.5) Закон Республики Казахстан от 8 августа 2002 года № 345 «О правах ребенка в Республике Казахстан»;
1.3.6) Всеобщая декларация прав человека 1948г.

1.4. Область применения

1.4.1) Настоящее Положение включает процесс обучения инвалидов и лиц с ОВЗ. Требования настоящего Положения относятся к подразделениям осуществляющим образовательный процесс в университете.

1.5. Заинтересованные стороны приведены в таблице 1.

Таблица 1 – Заинтересованные стороны и их потребности и ожидания

Заинтересованная сторона	Потребности и ожидания
1	2
Учредители	Обеспечение результативного функционирования интегрированной системы менеджмента университета
Внешние аудиторы	Повышение эффективности проведения внешнего аудита
Внутренние аудиторы	Повышение эффективности проведения внутреннего аудита
Топ-менеджеры	Обеспечение прозрачности работы ИСМ Обеспечение результативного функционирования управления документированной информацией
Структурные подразделения	Обеспечение соответствия выполняемых работ требованиям ИСМ
Отдел системы менеджмента качества	Координация и контроль функции по повышению эффективности внедрения ИСМ Обеспечение результативности интегрированной системы менеджмента

1.6. Термины, определения и сокращения

1.6.1) По тексту применяются термины и их определения, указанные в таблице 2.

Таблица 2 – Термины и определения

Термины	Определения
1	2
Безбарьерная архитектурная среда образовательной организации	архитектурная среда, обеспечивающая инвалидам и лицам с ограниченными возможностями здоровья, вне зависимости от происхождения, характера и серьезности их психофизических отличий, доступность прилегающей к образовательной организации территории, входных путей, путей перемещения внутри здания.
Инклюзивное образование	обеспечение равного доступа к образованию для всех обучающихся с учетом разнообразия особых образовательных потребностей и индивидуальных возможностей
Инвалид	лицо, имеющее нарушение здоровья со стойким расстройством функций организма, обусловленное заболеваниями, увечьями (ранениями, травмами, контузиями), их последствиями, дефектами, которое приводит к ограничению жизнедеятельности и необходимости его социальной защиты.
Особые образовательные потребности	это потребности обучающихся в психолого-педагогической, социальной и иной помощи, без которой невозможно получения качественного образования.
Лица с ограниченными возможностями здоровья (в том числе инвалиды, дети-инвалиды)	лицо, имеющее физические и (или) психические недостатки, которые препятствуют освоению образовательных программ без создания специальных условий. В зависимости от степени расстройства функций организма и ограничения жизнедеятельности лицам, признанным инвалидами, устанавливается группа инвалидности, а лицам в возрасте до 18 лет устанавливается категория «ребенок- инвалид».
Недостаток	физический или психический недостаток, подтвержденный психолого-медико-педагогической комиссией в отношении ребенка и медико-социальной экспертной комиссией в отношении взрослого.
Нозология	учение о болезнях, позволяющее решать основную задачу частной патологии и клинической медицины: познание структурно - функциональных взаимосвязей при патологии, биологические и медицинские основы болезней. Она включает в себя этиологию и патогенез. Нозология отвечает на вопросы что такое болезнь и чем она отличается от здоровья, каковы причины и механизмы развития болезни, выздоровления или смерти.
Ограничение жизнедеятельности	полная или частичная утрата лицом способности или возможности осуществлять самообслуживание, самостоятельно передвигаться, ориентироваться, общаться, контролировать свое поведение, обучаться и заниматься трудовой деятельностью.
Тьютор	специалист, который организует условия для успешной интеграции студента с ООП в образовательную и социальную среду образовательного учреждения;

1.6.2) По тексту применяются сокращения и термины, указанные в таблице 3.

Таблица 3 – Сокращения

Сокращения	Термины
1	2
БАС	безбарьерная архитектурная среда

ОВЗ	лица с ограниченными возможностями здоровья
ООД	общеобразовательные дисциплины
ООП	особые образовательные потребности

1.7. Владельцами настоящего Положения являются: отдел по академической работе, курирует проректор по академической деятельности.

2. Организация довузовской подготовки и профориентационной работы с абитуриентами-инвалидами и абитуриентами с ОВЗ

2.1. Организация довузовской подготовки и профориентационной работы с абитуриентами-инвалидами и абитуриентами с ОВЗ в университете возложена на отдел воспитательной и социальной работы, деканаты.

2.2. Основными формами профориентационной работы с данной категорией абитуриентов являются: профессиональная ориентация абитуриентов-инвалидов, абитуриентов с ОВЗ.

2.3. Профессиональная ориентация абитуриентов-инвалидов, абитуриентов с ОВЗ направлена на формирование у них осознанного и адекватного профессионального самоопределения, и подбор образовательной программы, доступной для инвалидов, лиц с ОВЗ в соответствии с состоянием здоровья, рекомендациями, указанными в индивидуальной программе реабилитации, его интересами.

3. Комплексное сопровождение образовательного процесса инвалидов и лиц с ОВЗ

3.1. Вопросы комплексного сопровождения образовательного процесса обучающихся с ОВЗ и инвалидов в университете возложены на отдел воспитательной и социальной работы, деканаты, офис регистратора и кафедры.

3.2. Комплексное сопровождение образовательного процесса лиц с ОВЗ и инвалидов осуществляется в соответствии с рекомендациями учреждений медико-социальной экспертизы или психолого-медико-педагогической комиссии. Сопровождение привязано к структуре образовательного процесса и определяется его целями, построением, содержанием и методами. В составе комплексного сопровождения образовательного процесса обучающихся инвалидов и лиц с ОВЗ выделяется организационно-педагогическое, психолого-педагогическое, медицинско-оздоровительное и социальное сопровождение обучающихся, установление особого порядка освоения обучающимися с ОВЗ и инвалидами дисциплины «Физическая культура» и создание в университете толерантной социокультурной среды.

3.3. Организационно-педагогическое сопровождение инвалидов и лиц с ОВЗ направлено на контроль освоения образовательной программы в соответствии с графиком учебного процесса и базовым, рабочим или индивидуальными учебными планами и включает в себя, при необходимости, контроль за посещаемостью занятий; помощь в организации самостоятельной работы; организацию индивидуальных консультаций; контроль по результатам текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации; коррекцию взаимодействия преподавателей и обучающихся с ОВЗ, инвалидов; консультирование по

психофизическим особенностям обучающихся инвалидов и лиц с ОВЗ, проведение инструктажей и семинаров для преподавателей и работников.

3.4. Психолого-педагогическое сопровождение лиц с ОВЗ и инвалидов осуществляется для обучающихся, имеющих проблемы в усвоении учебного материала, общении, социальной адаптации и направлено на изучение, развитие и коррекцию личности обучающегося, ее профессиональное становление с помощью психодиагностических процедур, психопрофилактики, коррекции личностных достижений.

3.5. Создание в университете толерантной социокультурной среды, необходимой для формирования гражданской, правовой и профессиональной позиции соучастия, готовности всех членов коллектива к общению, сотрудничеству, способности толерантно воспринимать социальные, личностные и культурные различия.

4. Развитие и обслуживание информационно-технологической базы инклюзивного обучения инвалидов и лиц с ОВЗ

4.1. Вопросы развития и обслуживания образовательных программ, реализуемых с применением частично электронного обучения, дистанционных образовательных технологий для лиц с ОВЗ и инвалидов возложены на Отдел дистанционных образовательных технологий.

4.2. Развитие информационно-технологической базы предусматривает использование материально-технических средств для обучающихся различных категорий инвалидов и лиц с ОВЗ.

4.3. Главным преимуществом применения электронного образования, дистанционных образовательных технологий при обучении лиц с ОВЗ и инвалидов является возможность индивидуализации траектории обучения данных категорий граждан. Что подразумевает индивидуализацию содержания, методов, темпа учебной деятельности обучающегося, возможность следить за конкретными действиями обучающегося с ОВЗ, инвалида при решении конкретных задач, внесения, при необходимости, требуемых корректировок в деятельность обучающегося и преподавателя. Дистанционные образовательные технологии позволяют эффективно обеспечивать коммуникации обучающегося инвалида и лица с ОВЗ не только с преподавателем, но и с другими обучающимися в процессе познавательной деятельности.

4.4. Разработка образовательного портала, обеспечивающего электронное обучение, применение дистанционных образовательных технологий (далее – ДОТ) осуществляется с учетом возможности отвечать потребностям наибольшего числа обучающихся, в том числе обучающихся и абитуриентов с ОВЗ. Подбор и разработка учебных материалов будет осуществлятся с учетом возможностей, предоставления контента в различных формах – визуально, аудиально. Разрабатываемый, нетекстовый контент максимально преобразуется в альтернативные формы, удобные для различных категорий пользователей. Без потери данных и структуры. Предусматривается возможность масштабирования текста, возможность применения экранной клавиатуры.

4.5. В образовательном процессе активно используются различные формы организации on-line и off-line занятий, в том числе, виртуальные лекции, обсуждение вопросов освоения дисциплины в рамках чатов, форумов, выполнение совместных работ с применением технологий проектной деятельности с возможностью включения всех участников образовательного процесса в активную работу по изучаемым в ходе освоения дисциплины (модуля) вопросам.

5. Социокультурная реабилитация, содействие трудоустройству выпускников с ОВЗ

5.1. Вопросы подготовки и содействия трудоустройству возложены на Центр карьеры.

5.2. Мероприятия по содействию трудоустройству инвалидов и лиц с ОВЗ осуществляются во взаимодействии с государственными центрами занятости населения, некоммерческими организациями, общественными организациями инвалидов, предприятиями и организациями.

5.3. Основными формами содействия трудоустройству инвалидов и лиц с ОВЗ являются: презентации и встречи с работодателями обучающихся старших курсов, индивидуальные и групповые консультации обучающихся и выпускников по вопросам трудоустройства, мастер-классы и тренинги.

5.4. В программах адаптационных дисциплин, вводимых в рамках образовательных программ для лиц с ОВЗ, предусматривается подготовка выпускников к трудоустройству, следующему этапу социализации, связанным непосредственно с полноценным раскрытием и применением на практике полученных знаний, умений, навыков, сформированных компетенций.

6. Создание безбарьерной архитектурной среды

6.1. Вопросы создания в университете безбарьерной архитектурной среды (далее – БАС) возложены на отдел функционального обеспечения. При проработке вопросов создания БАС учитываются потребности различных категорий инвалидов и лиц с ОВЗ.

6.2. Университет готовится к проведению мероприятия по созданию условий беспрепятственного, безопасного и удобного передвижения инвалидов и лиц с ОВЗ, обеспечения доступа к зданиям и сооружениям, такие, как обеспечение доступности путей движения, размещение средств информационно-навигационной поддержки, дублирование лестниц пандусами или подъемными устройствами, оборудование лестниц и пандусов поручнями.

6.3. При проведении плановых капитальных ремонтов зданий предусматривается, как минимум один вход, доступный для лиц с нарушением опорно-двигательного аппарата. В учебных корпусах, в которых предусматривается реализация образовательных программ для лиц с ОВЗ учебные аудитории и иные помещения, где могут находиться обучающиеся с нарушением опорно-двигательного аппарата, размещаются на уровне доступного входа.

6.4. При проведении плановых ремонтов зданий предусматривается, как минимум

одно санитарно-гигиеническое помещение с туалетной кабинкой, доступной для инвалидов и лиц с ОВЗ.

7. Обеспечение образовательного процесса кадрами, в том числе категорий профессорско-преподавательского состава, соответствующей квалификации

7.1. Вопросы обеспечения образовательного процесса кадрами, в том числе категорий профессорско-преподавательского состава, соответствующей квалификации на конкурсной основе возложены на заведующих кафедрами, деканаты и отдел кадров.

7.2. С целью комплексного сопровождения образовательного процесса лиц с ОВЗ и инвалидов в штате университета введена должность психолога.

8. Разработка адаптационных образовательных программ и учебно-методического обеспечения для инвалидов и лиц с ОВЗ

8.1. Вопросы разработки адаптационных образовательных программ и учебно-методического обеспечения для лиц с ОВЗ и инвалидов возложены на отдел по академической работе, а также на соответствующие кафедры.

8.2. К вопросам данной части Положения относятся введение специализированных адаптационных дисциплин (модулей), выбор методов обучения, обеспечение лиц с ОВЗ и инвалидов специализированными образовательными ресурсами, особые процедуры прохождения практик, освоения дисциплины «Физическая культура», проведения текущего контроля знаний, промежуточной и итоговой государственной аттестации, разработка, при необходимости, индивидуальных учебных планов и индивидуальных графиков.

8.3. Выбор методов обучения для инвалидов и лиц с ОВЗ определяется содержанием обучения, уровне профессиональной подготовки профессорско-преподавательского состава, методического и материально технического обеспечения, особенностями восприятия учебной информации, обучающимися с ОВЗ и др. Рекомендуется применять социально-активные и рефлексивные методы обучения, технологии социокультурной реабилитации с целью оказания помощи в установлении полноценных межличностных отношений с другими обучающимися, создания комфортного психологического климата в учебных группах.

8.4. Обеспечение инвалидов, лиц с ОВЗ специализированными образовательными ресурсами производится с учетом возможности предоставления учебного материала в различных формах – визуально, аудиально.

8.5. Создание, по необходимости, специализированных фондов оценочных средств, позволяющих оценить степень освоения обучающимися образовательной программы и достижение целей образовательной программы, выбор форм проведения аттестации и контроля знаний, предоставление дополнительного времени для подготовки ответов, применение специальных технических средств, привлечение ассистента.

8.6. Обучение по индивидуальным учебным планам и индивидуальным учебным графикам предусмотрено для лиц с ОВЗ и инвалидов наряду с другими категориями

обучающихся.

9. Права

9.1. Инвалиды и лица с ОВЗ имеют право на:

9.1.1) организационно-педагогическое сопровождение учебного процесса;
9.1.2) психолого-педагогическое сопровождение учебного процесса;
9.1.3) толерантную и комфортную социальную атмосферу в университете;
9.1.4) содействие в трудоустройстве;
9.1.5) беспрепятственное, безопасное и удобное передвижение в унивеситете;
9.1.6) адаптированные методы обучения и оценки знаний;
9.1.7) психологическую поддержку и помощь.

10. Ответственность

Структурные подразделения участвующие в процессе оказания образовательных услуг инвалидам и лицам с ОВЗ несут ответственность за качество исполнения функций и задач возложенных настоящим Положением.

Келісу парағы /
Лист согласования

Лауазымы / Должность	Қолы / Подпись	Күні / Дата	Аты-жөні / И. Фамилия
1	2	3	4
Академиялық жұмыстар жөніндегі проректор / Проректор по академической деятельности			**А. Кусаинова**
Әкімшілік-құқықтық бөлімінің бастығы / Начальник административно-правового отдела			**С. Касимова**
Тәрбие және әлеуметтік жұмыс бөлімінің басшысы / Начальник отдела воспитательной и социальной работы			**С. Шайхина**
Тіркеу бөлімінің басшысы / Начальник офис регистратора			**Г. Калиева**
Қашықтықтан оқыту технологиялары бөлімінің бастығы / Начальник отдела дистанционно – образовательных технологий			**А. Вдовцев**
Мансап орталығының бастығы / Начальник центра карьеры			**Э. Кулебаева**
Кадрлар бөлімінің бастығыс/ Начальник отдела кадров			**В. Веревкина**
Функционалдық қамтамасыз ету бөлімінің бастығы / Начальник отдела функционального обеспечения			**Д. Елеубеков**
СМЖ бөлімінің тәуекелдерді басқару бойынша бас маманы / Главный специалист по управлению рисками отдела СМК			**А. Бисмельдинова**
АЖБ бөлімінің бастығы / Начальник по академической работе			**Б. Бакирова**

Аударды / Перевел		
Бас маман / Главный специалист	(қолы / подпись)	**Б. Калмаханбетова**